

ความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทย (Pakistan - Thailand Free Trade Agreement: PATHFTA)

กฤตกร จินดาววัฒน์
วิทยาการปฏิบัติการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 2 สำนักวิชาการ

ปัจจุบันการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศถือว่าเป็นกลไกสำคัญที่ผลักดันให้เศรษฐกิจของประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวที่อยู่ในระดับสูง และนับว่าการส่งออกสินค้าเป็นธุรกิจอีกแขนงหนึ่งที่มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการและประเทศชาติ เนื่องจากการส่งออกสินค้าเป็นธุรกิจที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาสู่ประเทศไทยเราเป็นจำนวนมาก จึงทำให้มีรายได้นำมาใช้พัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้ทำให้นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรีด้านเศรษฐกิจ มอบนโยบายแก่กระทรวงพาณิชย์เพื่อดำเนินการส่งเสริมการส่งออกไปยังตลาดใหม่ที่มีศักยภาพ เช่น อิหร่าน ปากีสถาน และรัสเซีย และเพื่อให้เกิดความสะดวกต่อการส่งออกสินค้าโดยเฉพาะการส่งออกสินค้านี้ระหว่างปากีสถานกับไทย รัฐบาลจึงได้ผลักดันให้มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทย (Pakistan - Thailand Free Trade Agreement: PATHFTA) ซึ่งเป็นลักษณะการทำความตกลงทางการค้าของประเทศแบบทวิภาคี ที่จะร่วมมือขอจัดอุปสรรคทางการค้าทั้งที่เป็นภาษีศุลกากรและไม่ใช่อุตสาหกรรม และเพื่อให้มีการค้าเสรีเกิดขึ้นในอนาคต

ความเป็นมา

ปากีสถานเป็นฝ่ายผลักดันให้มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทย เรื่อยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ระหว่างการเยือนไทยของนายกรัฐมนตรีปากีสถาน (H.E. Mr. Shaukat Aziz) แต่เนื่องจากในขณะนั้นไทยยังไม่มีนโยบายในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระดับทวิภาคีเพิ่มเติม จึงเสนอให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Committee: JTC) ระหว่างปากีสถาน - ไทย ในระดับรัฐมนตรีเศรษฐกิจสองฝ่าย เพื่อเป็นเวทีหารือโอกาสขยายการค้า การลงทุน แก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการค้าระหว่างทั้งสองประเทศ โดยคาดหวังว่าจะนำไปสู่การหารือเพื่อจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทยในอนาคต ซึ่งปากีสถานได้ตอบรับข้อเสนอดังกล่าว

ในระหว่างการประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้าระหว่างปากีสถาน - ไทย ครั้งที่ 1 ณ กรุงอิสลามาบัต ประเทศปากีสถาน ที่ประชุมมีการหารือถึงความเป็นไปได้ในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน-ไทย และในการประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้าปากีสถาน - ไทย ครั้งที่ 2 ณ จังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย เมื่อวันที่ 18-19 ธันวาคม 2557 ที่ประชุมได้หยิบยกเรื่องการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน-ไทย หารือกันอีกครั้ง และเห็นว่าหากไทยและปากีสถานเห็นพ้องให้มีการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างกัน ควรเริ่มจากการเจรจาเปิดเสรีการค้าสินค้าก่อน

ในการประชุมคณะกรรมการร่วมทางการค้าระหว่างปากีสถาน - ไทย ครั้งที่ 3 เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2558 ณ กรุงอิสลามาบัต ประเทศปากีสถาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ของปากีสถานและไทย

ได้ประกาศเริ่มการเจรจา ความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทย อย่างเป็นทางการโดยตั้งเป้าหมายให้การจัดทำความตกลงการค้าสินค้าแล้วเสร็จภายในกลางปี พ.ศ. 2560

การดำเนินการ

1. เพื่อเตรียมการในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทย กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศได้ดำเนินโครงการจัดจ้างที่ปรึกษาศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน-ไทย (Feasibility Study) โดยมอบหมายให้มูลนิธิสถาบันวิจัยนโยบายเศรษฐกิจการคลัง (มูลนิธิ สวค.) ทั้งนี้ การศึกษาแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะที่ 1 ด้านการค้าสินค้า และระยะที่ 2 ด้านการค้าบริการและการลงทุน ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

2. คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบให้ไทยเริ่มเปิดการเจรจาความตกลงการค้าเสรีกับปากีสถาน เมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2558 ซึ่งการจัดทำความตกลงการค้าเสรีกับปากีสถานจะเป็นการเปิดตลาดการค้าสินค้ากับตลาดใหม่ภายใต้ยุทธศาสตร์การเจรจาการค้าระหว่างประเทศของไทย

3. คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างกรอบการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทย เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2558 ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุม การค้าสินค้า พิธีการทางศุลกากร กฎาด้วยถิ่นกำเนิดสินค้า มาตรการปกป้องและมาตรการเยียวยาदानการค้า มาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช อุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า การระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐ ความร่วมมือและการอำนวยความสะดวกทางการค้า ความโปร่งใส และเรื่องอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์กับประเทศไทยในภาพรวม

ความคืบหน้า

การประชุมเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถาน - ไทย จัดขึ้นแล้ว 4 ครั้ง

ครั้งที่ 1

ปากีสถานและไทยได้เปิดการเจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างกันรอบแรก เมื่อวันที่ 29-30 กันยายน 2558 ณ กรุงเทพมหานคร โดยไทยเป็นเจ้าภาพ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงให้ความตกลงการค้าเสรีระหว่างกันเป็นความตกลงที่ครอบคลุมทั้งด้านการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน รวมถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการค้าอื่น ๆ เช่น ทรัพย์สินทางปัญญา การแข่งขัน เป็นต้น โดยได้วางแผนการเจรจาให้เริ่มจากการเจรจาการค้าสินค้าให้แล้วเสร็จภายในการประชุม 1 ครั้ง (กลางปี พ.ศ. 2560) หลังจากนั้น จึงจะเริ่มเจรจาประเด็นอื่น ๆ

ครั้งที่ 2

การประชุมเจรจาความตกลงการค้าเสรีปากีสถาน - ไทย ครั้งที่ 2 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 25-27 มกราคม 2559 ณ กรุงอิสลามาบัด ประเทศปากีสถาน โดยมีความคืบหน้าในการเจรจาข้อบทของความตกลงการค้าเสรีฯ เป็นอย่างมาก ทั้งสองฝ่ายสามารถตกลงกันได้ข้อบทต่าง ๆ รวมถึงมาตรการสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช มาตรการที่เป็นอุปสรรคทางเทคนิคต่อการค้า และเพื่อให้การเจรจาสามารถสรุปผลได้ตามแผนที่กำหนด

นอกจากนี้ ทั้งสองฝ่ายยังตกลงให้มีการเจรจาผ่านระบบประชุมทางไกลผ่านเครือข่าย ระหว่างรอบการเจรจาแต่ละรอบ เพื่อให้สามารถสรุปผลการเจรจาได้ภายในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเร็วกว่าเป้าหมายเดิม

ครั้งที่ 3

ไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเจรจาความตกลงการค้าเสรีปากีสถาน - ไทย ครั้งที่ 3 ระหว่างวันที่ 9-11 พฤษภาคม 2559 ณ กรุงเทพมหานคร การเจรจารอบนี้ประสบความสำเร็จอย่างมาก ทั้งสองฝ่ายได้มีการหารือเกี่ยวกับรูปแบบการเปิดตลาดสินค้าระหว่างกัน และมีความคืบหน้าในด้านข้อบทยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกระบวนการทางศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า ซึ่งทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องให้เร่งเจรจาให้จบภายในสิ้นปีนี้เพื่อให้มีผลใช้บังคับต้นปีหน้า

ครั้งที่ 4

ปากีสถานและไทย เจรจาความตกลงการค้าเสรีระหว่างกัน ครั้งที่ 4 หรือรายการสินค้าที่จะเปิดตลาดระหว่างกัน เมื่อวันที่ 6-8 กันยายน 2559 ณ กรุงอิสลาмаบัด ประเทศปากีสถาน ในการหารือครั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายจะหารือรายการสินค้าที่ต้องการให้เปิดตลาดระหว่างกัน โดยไทยจะเสนอให้ปากีสถานเปิดตลาดสินค้าสำคัญ เช่น อาหารแปรรูป น้ำตาล เคมีภัณฑ์ ปิโตรเคมี และพลาสติก ยางพาราและผลิตภัณฑ์ ไม้อัด ไม้บางและไม้แผ่น เยื่อและกระดาษ สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ ของเครื่องใช้ไฟฟ้า ยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ เป็นต้น รวมทั้งกฎถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้า ข้อบทยความตกลงด้านการค้าสินค้า ข้อบทยด้านกฎถิ่นกำเนิดสินค้า รวมทั้งประเด็นด้านกฎหมายอื่น ๆ

ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างปากีสถาน - ไทย

1. การค้ารวม ในปี พ.ศ. 2558 ปากีสถานเป็นคู่ค้าอันดับที่ 42 ของไทยในตลาดโลก และเป็นอันดับ 2 ในภูมิภาคเอเชียใต้รองจากอินเดีย (อันดับที่ 15) การค้าระหว่างปากีสถานกับไทยในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (2554-2558) มีมูลค่าเฉลี่ย 1,017.35 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และไทยเป็นฝ่ายได้ดุลการค้ามาโดยตลอด

ปี พ.ศ. 2557 (ม.ค.-ธ.ค.) การค้ารวมมีมูลค่า 1,014.98 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 2.40 โดยไทยได้เปรียบดุลการค้า 734.94 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี พ.ศ. 2558 (ม.ค.-ธ.ค.) การค้ารวมมีมูลค่า 1,032.86 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ 1.76 โดยไทยได้เปรียบดุลการค้า 793.75 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

2. การส่งออก ในปี พ.ศ. 2558 ปากีสถานเป็นตลาดส่งออกอันดับที่ 33 ของไทย และเป็นตลาดส่งออกอันดับ 2 ของไทยในภูมิภาคเอเชียใต้ รองจากอินเดีย (อันดับที่ 11) การส่งออกสินค้าของไทยไปยังปากีสถานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (2554-2558) มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 901.06 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ปี พ.ศ. 2557 (ม.ค.-ธ.ค.) ไทยส่งออกมูลค่า 874.96 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ลดลงจากปี 2556 ร้อยละ 6.97

ปี พ.ศ. 2558 (ม.ค.-ธ.ค.) ไทยส่งออกมูลค่า 913.3 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ร้อยละ 4.38

สินค้าส่งออกที่สำคัญของไทยไปปากีสถาน (ปี พ.ศ. 2558) ได้แก่ รถยนต์ อุปกรณ์ และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์เม็ดพลาสติก เส้นใยประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องจักรกลและส่วนประกอบของเครื่องจักรกล ผ้าฝ้าย เหล็ก เหล็กกล้า และผลิตภัณฑ์เหล็ก ด้ายและเส้นใยประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์พลาสติก และยางพารา

3. การนำเข้า ในปี พ.ศ. 2558 ปากีสถานเป็นแหล่งนำเข้าอันดับที่ 59 ของไทย และเป็นแหล่งนำเข้า อันดับที่ 2 จากกลุ่มประเทศเอเชียใต้ รองจากอินเดีย (อันดับที่ 18) ในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา (2554-2558) การนำเข้า มีมูลค่าเฉลี่ยปีละ 116.32 ล้านเหรียญสหรัฐ

ปี พ.ศ. 2557 (ม.ค.-ธ.ค.) ไทยนำเข้ามูลค่า 140.02 ล้านเหรียญสหรัฐ เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 40.86

ปี พ.ศ. 2558 (ม.ค.-ธ.ค.) ไทยนำเข้ามูลค่า 119.6 ล้านเหรียญสหรัฐ ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ 14.62 สินค้านำเข้าที่สำคัญของไทยจากปากีสถาน (ปี พ.ศ. 2558) ได้แก่ สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง และแปรรูปด้ายและเส้นใย ผ้าฝ้าย ยุทโธปกรณ์ สัตว์และผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตภัณฑ์สิ่งทออื่น ๆ เครื่องดื่มประเภทน้ำแร่ น้ำอัดลม และสุรา พืชและผลิตภัณฑ์จากพืช และเครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับ วิทยาศาสตร์

บทสรุปและข้อเสนอของผู้ศึกษา

ในการจัดทำความตกลงการค้าเสรีระหว่างปากีสถานกับไทย จะช่วยให้ไทยสามารถขยายตลาดการค้า สู่ภูมิภาคเอเชียใต้และตะวันออกกลางได้มากขึ้น เนื่องจากปากีสถานเป็นตลาดใหญ่เป็นอันดับ 2 ในภูมิภาค เอเชียใต้รองจากอินเดีย ในขณะที่ปากีสถานก็สามารถใช้ไทยเป็นประตูสู่อาเซียน เป็นการเพิ่มโอกาสในการ ส่งออกโดยเฉพาะสินค้าวัตถุดิบ โดยปากีสถานยังมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์และมีค่าเป็นจำนวนมาก เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มโอกาสในการลงทุนของทั้งสองประเทศและนักลงทุนจาก ต่างประเทศ และช่วยเพิ่มโอกาสการส่งออกของไทยไปยังตลาดขนาดใหญ่ที่มีประชากรประมาณ 200 ล้านคน ซึ่งในจำนวนนี้มีประชากรที่มีกำลังซื้อสูงถึงประมาณ 30 ล้านคน นอกจากนี้ ปากีสถานยังมีที่ตั้งที่ได้เปรียบด้าน ยุทธศาสตร์การค้า สามารถเป็นประตูการค้าเพื่อกระจายสินค้าของไทย เช่น ยานยนต์ อุปกรณ์ และ ส่วนประกอบ เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ ไปยังภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ภาคตะวันตกของจีน เอเชียกลางและภูมิภาคตะวันออกกลาง รวมถึงโลกมุสลิมซึ่งมีกว่า 50 ประเทศในกลุ่มประเทศในองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ซึ่งมีประชากรประมาณ 2 พันกว่าล้านคน เป็นตลาดใหญ่ คิดเป็น 1 ใน 3 ของตลาดโลก จึงเป็นโอกาสของสินค้าฮาลาลของไทย อีกทั้งยังเป็นแหล่งทรัพยากรที่เป็นวัตถุดิบต่อการผลิตของไทย เช่น อัญมณี และสัตว์น้ำ เป็นต้น จากผลการศึกษาพบว่า การค้าเสรีระหว่างไทยและปากีสถานจะช่วยให้อัตราการ ขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.08-0.32 อีกทั้งไทยและปากีสถานต่างก็ตั้งอยู่ใน จุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญของภูมิภาค โดยปากีสถานตั้งอยู่ในจุดที่สามารถกระจายสินค้าไปยังประเทศในแถบ

เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และเอเชียกลาง ซึ่งเป็นตลาดใหม่ที่น่าสนใจ ในทางกลับกัน ประเทศไทยก็ตั้งอยู่ใจกลางของภูมิภาคอาเซียน และสามารถเป็นศูนย์กลางในการกระจายสินค้าและแหล่งลงทุนแห่งใหม่ให้แก่ปากีสถานได้ จะเห็นได้ว่าปากีสถานและไทยยังคงมีช่องทางขยายการค้าและการลงทุนระหว่างกันอย่างมาก ทั้งนี้ผู้เขียนมองว่าไทยไม่ควรเน้นการลงทุนโดยตรงในปากีสถานก็เพื่อลดความเสี่ยง เนื่องจากปากีสถานเป็นประเทศที่มีปัญหาความไม่สงบภายในประเทศอยู่บ่อยครั้ง ดังนั้น การที่จะเข้าไปลงทุนในประเทศปากีสถานนั้น อาจจะเสี่ยงในเรื่องของความไม่ปลอดภัยอยู่บ้าง แต่ไทยควรเจาะตลาดด้านการส่งออกและนำเข้าเพื่อให้ปากีสถานเป็นตลาดใหม่ของไทย และไทยเองก็ยังสามารถเป็นตลาดใหม่ของปากีสถานเช่นเดียวกัน ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยน ติดต่อซื้อขายขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคต

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2559). **การจัดทำความตกลงการค้าเสรี ไทย-ปากีสถาน**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก http://www.dtn.go.th/images/86/FTA/Thai-Pakistan/PATHFTA_0259.pdf
- _____. (29 มกราคม 2559). **การเจรจา FTA ไทย-ปากีสถาน รอบที่ 2 มีความคืบหน้ามาก**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://miu.isit.or.th/MIUx/box/News/2502/29-1-59%20%20FTA%20Thai-Paki%20final.pdf>
- _____. (11 พฤษภาคม 2559). **ไทย-ปากีสถาน เจรจา FTA รอบที่ 3**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://miu.isit.or.th/MIUx/box/News/2502/29-1-59%20%20FTA%20Thai-Paki%20final.pdf>
- _____. (2 กันยายน 2559). **ไทย-ปากีสถาน เดินหน้าเจรจา FTA รอบที่ 4 หารือรายการสินค้าและกฎถิ่นกำเนิดเฉพาะรายสินค้านี้ระหว่างกัน**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก http://miu.isit.or.th/MIUx/box/News/2876/2-9-59%20_Thai-Paki_4.pdf
- _____. (มกราคม 2559). **ความสัมพันธ์ทางการค้าไทย-ปากีสถาน**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก http://www.dtn.go.th/images/86/FTA/Thai-Pakistan/Pakistan_2s_0216.pdf
- _____. (2559). **FTA ไทย - ปากีสถาน**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.dtn.go.th/index.php/เวทีการเจรจาการค้า/item/fta-ไทย-ปากีสถาน.html>
- _____. **ความสำคัญของการส่งออกสินค้า**. (4 สิงหาคม 2557). **กรุงเทพธุรกิจออนไลน์**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/596325>
- _____. "สมคิด" มอบพาณิชย์ดูราคาสินค้า ลดภาระประชาชน เปิดตลาดใหม่ อิหร่าน รัสเซีย ปากีฯ. (2 กันยายน 2557). **ประชาชาติธุรกิจออนไลน์**. สืบค้น 2 พฤศจิกายน 2559 จาก http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1441179658
- MoneyHub. (1 กุมภาพันธ์ 2559). **จะเกิดอะไรขึ้น เมื่อ ไทยเจรจา FTA กับปากีสถาน**. สืบค้น 3 พฤศจิกายน 2559 จาก <https://moneyhub.in.th/article/fta-thailand-pakistan/>